

Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat *saattavat poiketa* alkuperäisestä julkaisusta.

Julkaisun tekijä(t): Lehto, Jonna; Järveläinen, Titta

Julkaisun nimi: Hyvinvoiva hevonen saa elää lajityypillistä elämää

Julkaisuvuosi: 2021

Versio: Kustantajan versio

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Lehto, J. & Järveläinen, T. (2021). Hyvinvoiva hevonen saa elää lajityypillistä elämää. Oulun ammattikorkeakoulun tekniikan ja luonnonvara-alan lehti: Oamk_telulainen, 2(4), 27-28.

https://issuu.com/telu_oamk/docs/telulainen_vol2_nro4

Hyvinvoiva hevonen saa elää lajityypillistä elämää

Hevosen hyvinvointi on ollut esillä mediassa viime aikoina paljon. Hevosen hyvinvointi koostuu sen lajityypillisten tarpeiden täyttämisestä. Ratsastustoiminta on saanut osakseen kritiikkiä, sillä hevoselle ei ole lajityypillistä kantaa ihmistä selässään. Ratsastusharrastus alkaa useimmiten ratsastuskoulusta, joten on tärkeää, että ratsastuskouluissa opetetaan asiakkaita ottaen huomioon hevosten hyvinvointi.

Hevonen on elänyt kesyyntyneenä ihmisten keskuudessa jo tuhansien vuosien ajan. Jalostuksen avulla kesyhevosesta on saatu muokattua ihmiselle sopiva harrastuskumppani. Kuitenkin hevosessa on tallella kaikki villihevoselle ominaiset käyttäytymismallit, jotka ohjaavat hevosen toimintaa.

Hyvinvoiva hevonen saa elää sille lajityypillistä elämää. Hevosen hyvinvoinnin kolme keskeistä tekijää ovat lajitovereiden seura, sopiva ruokinta sekä mahdollisuus riittävään liikuntaan. Luonnossa hevoset elävät laumoissa ja käyttävät suurimman osan vuorokaudesta laiduntamiseen sekä ruuan ja veden etsimiseen. Lisäksi hevoset leikkivät ja seurustelevat keskenään. Nämä hevoselle lajityypilliset käyttäytymismallit pitäisi mahdollistaa kaikissa olosuhteissa.

Hevosen hyvinvoinnin kolme keskeistä tekijää ovat lajitovereiden seura, sopiva ruokinta sekä mahdollisuus riittävään liikuntaan.

Hyvinvoinnin määrittäminen vaatii tietämystä

Hevosen hyvinvoinnin määrittäminen on vaikeaa, sillä hyvinvointi on yksilön subjektiivinen kokemus. Ihmisten tekemät havainnot voivat vaihdella, ja hyvinvointia määrittävät suositukset jättävät usein tulkinnan varaa. Hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä olisi kuitenkin hyvä tarkastella säännöllisesti.

Yksi selkeimmistä hyvinvoinnin määrittelyistä on maa- ja metsätalousministeriön laatima luokittelu. Se perustuu kolmeen oikeuteen: oikeus lajinmukaiseen käyttäytymiseen, oikeus hyvään kohteluun sekä positiivisiin tuntemuksiin ja kokemuksiin sekä oikeus hyvään terveyteen ja toimintakykyyn. Näihin kaikkiin kolmeen oikeuteen löytyy tarkemmat määrittelyt maa- ja metsätalousministeriön sivulta. Tuotantoeläimille, esimerkiksi naudoille, on laadittu erilaisia tarkastelukriteeristöjä eläinten hyvinvoinnin mittaamisen avuksi. Tulevaisuudessa

myös hevostalouteen voidaan soveltaa analyttisempää otetta hyvinvoinnin tarkasteluun.

Eläinsuojelulain uudistamisessa keskeinen näkökulma on eläinten hyvinvointi. Ymmärryksen lisääntyessä ovat käsitykset eläinten kohtelusta muuttuneet. Tulevan lain tarkoitus on ottaa huomioon nykyistä paremmin eläinten hyvinvointi ja siihen vaikuttavat tekijät. Voimassa oleva laki keskittyy enemmän kivun ja tuskan poissulkemiseen sekä olemassaolon minimeihin. Eläinsuojelulaista ollaan siirtymässä kohti eläinten hyvinvointilakia.

Hevonen luontaisessa ympäristössään

Hyvinvoinnin arviointiin on tärkeää ottaa huomioon myös hevosen tunnetilat ja kokemukset. Taitava hevosihminen huomaa hevosesta, kuinka se voi. Hevosen käytös, ilmeet ja eleet kertovat terveydestä ja hyvinvoinnista. Terve hevonen näyttää pirteältä ja on kiinnostunut ympärillään tapahtuvista asioista sekä syö ja liikkuu mielellään. Sairas tai huonovointinen hevonen on apaattinen ja arvaamaton.

Saaliseläimenä hevonen peittää kipunsa mahdollisimman hyvin, joten kivun huomaa usein vasta myöhäisessä vaiheessa. Hevosesta voi kuitenkin havaita kivun sen kipuilmeen tai käyttäytymisen avulla. Hevosen eleiden tulkinta oikein on tiedon ja kokemuksen yhteistyötä.

Ihminen vaikuttaa toiminnallaan hevosen hyvinvointiin

Hevosten hyvinvoinnin tilaa ratsastuskouluissa on kartoitettu ratsastuskoulun asiakkaille tehdyn kyselytutkimuksen avulla. Tuloksia on käsitelty Jonna Lehdon tekemässä opinnäytetyössä syksyllä 2021. Opinnäytteen nimi on Ratsastuskouluhevosten hyvinvointi Pohjois-Suomessa. Asiakkaiden näkemys hevosten hyvinvoinnista oli pääosin hyvä. Heillä oli halukkuutta kehittää itseään hevosen hyvinvoinnin tunnistamisessa ja lähes kaikki asiakkaat kokivat hevosten hyvinvoinnin todella tärkeänä itselleen.

Ratsastuskouluhevokset, kuten kaikki muutkin hevoset, ovat niitä hoitavien ihmisten varassa. Päivittäisillä hoitotoimenpiteillä luodaan rutiinit hevosen elämään, mikä vähentää sen stressiä. Rauhallisesti ja asianmukaisesti käyttäytyvä ihminen on hevosen kannalta tärkeä, sillä levottomuus tarttuu yleensä hevoseen ja saa sen käyttäytymään arvaamattomasti.

Omistaja on aina vastuussa hevosestaan. Omistajan tulee huolehtia, että hevosella on asianmukaiset olosuhteet, sopiva ruokinta sekä hyvä terveys. Ratsastuskoulujen asiakkaat voivat vaikuttaa osaltaan ratsastuskouluhevosten hyvinvointiin hoitamalla ratsunsa huolellisesti sekä ilmoittamalla epäkohdista tallin henkilökunnalle.

Pihattotallissa asuvista ratsastuskouluhevosista näkee tyytyväisyyden

Lähteet

Kaimio, Tuire 2012. Hevosen kanssa: hevosen käyttäytymisen. Helsinki: Werner Söderström osakeyhtiö.

Lehto, Jonna 2021. Ratsastuskouluhevosten hyvinvointi Pohjois-Suomessa. Opinnäytetyö. Oulun ammattikorkeakoulu.

Maa- ja metsätalousministeriö 2016. Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan määritelmä eläinten hyvinvoinnille. Hakupäivä 11.11.2021. <https://www.elaintieto.fi/wp-content/uploads/2016/02/shevknk-hyvinvoinnin-m%C3%A4%C3%A4ritelm%C3%A4.pdf>